

REDACTIA
și ADMINISTRATIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Cvinevenalele preoților

Discursul P. S. Sale Dlu Episcop Ioan I. Papp rostit în casa magnaților cu ocazia debaterii proiectului de lege pentru cvinevenale preoților.

Excelența Voastră domnule președinte!

Ilustră casă a magnaților!

Cu acest prilej n'am de gând să mă ocup cu întreg complexul chestiunii referitoare la întregirea venitelor preoțești din partea statului, ba voi lăsa la o parte și dispozițiile jignitoare ce se cuprind atât în art. de lege XIV din 1898, cât și în articolul XIII din 1909, față de preoțimea noastră, și față de drepturile autonomiei noastre bisericesti.

Nu voi critica deci cu acest prilej lacunele menționatele legi, nici chiar în ce privește pe capelani și pe parohii-protopopi, fiindcă am avut onoarea să arăt cu alt prilej ilustrilor magnați aceste lacune. De astădată vreau să reflectez exclusiv numai la dispozițiile legii puse acum în discuție, pe cari le consider ca jignitoare din punctul de vedere al bisericei și al intereselor preoțimei noastre.

Înainte de toate regret, că repetata dorință arătată de corpul episcopesc al bisericei noastre, că înaltul guvern să-i asculte părerea ori de câte ori se elaborează proiecte de legi, cari ating și interese bisericesti, — nici cu prilejul acestui proiect de lege nu a fost luată în considerare, și astfel eu ca membru al acestui corp episcopesc, sunt adus în situația foarte delicată de a fi nevoit aici în fața ilustrilor magnați să dau expresie nedumeririlor mele față de acest proiect de lege, și să arăt dispozițiile lui nespuse de jignitoare pentru biserica mea și pentru preoții acestei biserici.

Excelența Voastră, dle președinte!

Ilustri magnați!

Cu adâncă durere trebuie să constat, că acest proiect de lege a umplut de amărăciune sufletul preoților bisericei mele. De ani de zile această preoțime așteaptă cu paciință și încredere ameliorarea stării ei materiale, iar acum după o lungă așteptare e silită a se convinge, că toate speranțele i-au fost zadarnice.

Putea-va cineva să nege legitimitatea nemulțămirei și amărăciunii acestei preoțimi, dacă va lua în considerare chiar și numai împrejurarea că, câtă vreme art. de lege XIV din 1913 stabilește maximumul salariului învățătorilor dela școlile populare, afară de banii de cvartir, în 3200 cor., actualul proiect de lege proiectează maximumul pentru salarizarea preoților numai în 3000 de coroane.

Nemulțămirea și amărăciunea preoților e cu atât mai motivată, cu cât și la aceste 3000 de cor. numai puțini preoți vor ajunge, fiindcă în urma proiectului de lege din discuție o foarte considerabilă parte a preoțimei, preoții cu pregătire inferioară, nu se împărtășesc deloc de cvinevenale, ci ei, oameni de familie, sunt lăsați cu venitele lor de 800 cor., din care sumă în stările actuale li-e absolut imposibil să poată trăi, li-e absolut imposibil să-și susțină familia și să-și susțină copiii la școală.

Această dispoziție a legii e foarte jignitoare pentru preoții noștri cu pregătiri inferioare nu numai petrucă numărul lor e foarte mare, dar și petrucă biserica noastră gr.-or. română are peste 1000 de preoți, cari după terminarea a 7 și 6 sau cel puțin 4 clase medii și după terminarea cursului preparandiat, au ascultat și cursul teologic de 3 ani și astfel ei în tot cazul au calificare ca și învățătorii școalelor populare.

Considerând acestea, e lucru ușor de înțeles că acești preoți sunt cei mai jigniți prin faptul, că sub presiunea stărilor schimbate, întregirea de venit stabilită în art. de lege XIV din 1898 se intenționează a se urca prin cvinevenale, iar pe ei, oameni cu familie, și astfel cei mai avizați la ajutor, proiectul de lege pur și simplu îi desconsideră, fără ca ei să fi meritat prin ceva un astfel de tratament.

Marea jignire ce se aduce preoțimei prin §-ul 2 al acestui proiect de lege, nicidecum nu este reparată prin §-ul 9 al menționatului proiect de lege, care în cazuri echitabile prevede ajutor și pe seama preoților cu pregătire inferioară și capelanilor cari au un serviciu de peste 5 ani, — și numitul paragraf nu repară și nu poate să repare această jignire nici pentru motivul, fiindcă în sensul textului și spiritului acestui paragraf,

legea nu oferă acestora nici un fel de asigurare, ci ameliorarea situației lor materiale se face pendentă de schimbarea nesigură a împrejurărilor, câtă vreme și acești preoți, în baza serviciilor prestate atât bisericii cât și statului, contează și pot să conteze la cel puțin atâta, ca și în privința cvincvenalelor să fie împărtașiți cel puțin în raportul întregirii venitelor de care se bucură în baza art. de lege XIV din 1898.

§-l 4 al art. de lege stabilește 5 cvincvenale de câte 400, 800, 1000, 1200 și 1400 cor. așa, că preotul care până acum se bucură de un venit de 1600 cor., după un serviciu de 25 de ani să poată ajunge la un venit maximal de 3000 coroane.

Cetind acest paragraf într'adevăr ai putea crede, că fiecare preot cu calificare superioară după un serviciu de 25 ani va avea un venit de 3000 cor. Această situație, după combinația mea, sustă însă numai față de o foarte neînsemnată parte a preoțimei, pentru că cei mai mulți preoți cu calificare superioară nici când nu vor ajunge în situație să se bucure de un venit de 3000 cor., ba majoritatea acestor preoți, tocmai în baza proiectului de lege despre cvincvenale, nici când nu se vor împărtași de cvincvenale

§-ul 5 al acestui proiect de lege o spune expres, că, »cvincvenalele primite în înțelesul acestui proiect plus suma întregirilor stabilite în articolii XIV și XIII ai legilor din 1898 și 1909 nu pot fi mai mari decât triplul venitului net fasonat de preoți în baza legilor citate«.

Că unde ne duce această dispoziție a proiectului prezent, fie-mi permis, iluștri magnați, să o iluștrez prin expunerea următoarelor împrejurări faptice.

Pe întreg teritoriul diecezei gr.-or. române de Arad în prima jumătate a anului 1913 s'au împărtașit de congruă 499 preoți. Dintre aceștia numai 28 de preoți sunt, al căror venit ajunge sau trece peste suma de 1000 cor.; astfel numai acești 28 de preoți ar ajunge la maximum-ul venitelor, adică la un venit de 3000 coroane, și pot ajunge și următorii lor în acestea parohii, dacă toți ar avea și în viitor cvalificația superioară. Venitul curat al altor 57 de preoți balansează între 600 și 900 cor., așa dară aceștia dacă vor avea cvalificația superioară, vor ajunge la un venit de 1800, până la 2800 cor. Ceilalți, adică 414 preoți, au un venit curat, al cărui triplu nu trece peste suma de 1600 cor. și astfel toți aceștia, chiar și dacă ar avea cvalificația superioară, nu vor căpăta *nici un filer* ca cvincvenal, și așa e și în celelalte dieceze. De aci urmează, că urcarea venitelor preoțești contemplată pe baza acestui proiect de lege, e *absolut iluzorie*

pentru majoritatea preponderantă a preoților români.

Este foarte jignitor și pentru drepturile autonome ale bisericii noastre aliniatul al 5-lea al paragrafului 10 din acest proiect, care aliniat dispune, că dacă ministrul de culte și instrucțiune publică recunoaște de motivată înființarea vre-unui nou post de preot, atunci poate stipulă, că un anumit cvoțient al sumei cvincvenalelor să-l presteze biserica, precum și faptul că serviciul prestat de respectivul preot înainte de această recunoaștere, nu socotește nimic la calcularea cvincvenalelor.

Această dispoziție jignește pe de-o parte drepturile autonome ale bisericii noastre, deoarece impune impozite comunelor noastre bisericesti, la ce înaltul guvern n'are nici un drept legal, pe de altă parte face imposibil faptul, ca un preot, care beneficiază deja de cvincvenal să poată ocupa un astfel de nou post preoțesc, ceea ce nu numai că scoate din vigoare drepturile câștigate deja, dar face imposibilă însaș considerarea intereselor de serviciu preoțesc.

Din toate aceste reiese clar, că proiectul în discuție nu numai că nu înseamnă o ameliorare *generală și egală*, ci de-a dreptul e foarte jignitor pentru interesele preoțimei, desconsiderând însuș scopul pentru care a fost creat anume, adică regularea venitelor preoțești și pe lângă aceea taie adânc în drepturile autonome ale bisericii noastre, drepturi asigurate prin legi.

Tocmai pentru acest motiv propun și Il rog atât pe Ex. Sa d. ministru de culte, cât și pe Ex. Sa d. prim-ministru: să aprecieze nedumeririle mele, pe cari le-am arătat aci. În primul rând îi rog să binevoiască a schimbă paragraful al doilea din proiectul în discuție în senzul, ca cel puțin în raportul venitelor stabilite în art. de lege XIV din 1898 să se împărtașească de cvincvenale *fără osebite de confesiune* fiecare preot și capelan, cari s'au împărtașit și până aci de întregirea venitelor pe baza articolelor de lege XIV și XIII ai legilor din 1898 și 1909 și să binevoiți a permite schimbarea în acest senz și a celorlalți paragrafi, în care caz natural, că atât paragraful 5 cât și paragraful 9, vor fi pe deplin înlăturați. Rog mai cu seamă, ca alineatul al 5-lea al paragrafului 10 să fie pe de-a 'ntregul înlăturat.

Cu patriotică sinceritate, pe care mi-o inspiră demnitatea mea de episcop, mă întorc spre Ex. Sa d. ministru de culte și instrucțiune publică și spre Ex. Sa d. prim-ministru, rugându-i și atrăgându-le atențiunea asupra faptului, ca să nu îngăduie înrăutățirea în măsură și mai mare a situațiunii materiale a preoțimei române din patrie, care și altfel nu este de invidiat, ci să binevoiască a oferi și acestei preoțimi *modul și*

posibilitatea, ca să poată suportă cel puțin greutățile împreunate cu creșterea mai superioară a fiilor lor atât în interesul lor, cât și în interesul bine priceput al statului. (Aprobări).

Iar dacă relațiile financiare ale statului nu ar permite deocamdată regularea justă și echitabilă a acestei chestiuni, mai bine să înlăturăm întreagă chestiunea aceasta, iar înaltul guvern să-și retragă acest proiect de lege. Întreagă populația acestei țări dorește pacea. E un interes deosebit al statului, ca să se creieze între înaltul guvern și românimea din patrie o armonie și înțelegere în scopul unei conlucrări eficace. Niciodată nu a dat istoria o ocaziune mai favorabilă pentru aceasta decât în împrejurările de față, și înțeleptul conducător al patriei, Ex. Sa d. prim-ministru se va face vrednic de o veșnică recunoștință a patriei, dacă marei opere inițiată de dânsul, îi va da o soluție fericită. O piedecă în calea rezolvării acestei probleme e și proiectul de față. În interesul acestui mare scop, rog deci modificarea acestui proiect sau luarea lui dela ordinea zilei.

Discursul P. S. Sale Dr. Miron E. Cristea, episcopul dela Caransebeș.

Ilustri Magnați!

Încă de prin anul 1898, când s'a adus prima lege despre congruă, legislațiunea de pe atunci a făcut deosebire între preoții cu cvalificație superioară și între cei cu cvalificație inferioară, și astfel a stabilit competențele întregirei congruei preoților la 1600 cor., resp. la 800 cor. Acest procedeu a stârnit un sentiment de adâncă amărăciune între preoții români gr.-or. din patrie, deoarece și acum, după 15 ani abia o pătrime din preoțimea noastră dispune de cvalificație superioară, câtă vreme o parte covârșitoare, o mare majoritate a preoțimei rom. gr.-or. anume 1454 preoți nu dispun de această cvalificație superioară, și astfel pe lângă un salariu anual de 800 coroane ei trebuie să lupte cu năcazurile și greutățile extraordinare ale scumpetei de azi. Această mașteră dispoziție jignește cu atât mai dureros preoțimea română, de vreme ce știe oricine, că și preoții cu așa numita cvalificație inferioară îndeplinesc aceeași chemare ca și cei cu cvalificație superioară. Afară de aceea înaltul guvern n'a făcut și nu face nici azi deosebire de cvalificație și de salarizare între alte organe omogene, ci numai cu ocaziunea regulării salariului și așa destul de mic al sârmanei preoțimi române a creat cu o putere retractivă și contra ori cărei practice de drept de până acum, legea despre congruă. Cu ocaziunea regulării salariului altor oficianți nu s'a pretins, decât numai un anumit minim de cvalificație și aceasta numai pe viitor, dar

între oficianți, cari se află deja în oficiu, nu a făcut nici o deosebire în privința salarizării. Așa, spre pildă, cvalificația notarilor comunali e extraordinar de variată începând cu studiile elementare până la absolvirea drepturilor, dar pentru aceea totuși în ce privește salarizarea lor, fiecare notar primește întregirea de stat după unul și acelaș calapod. Acelaș serviciu, aceeaș muncă e răsplătită cu salariu identic. Acesta e procedeu corect și demn de orice funcționar, și cu atât mai mult ar trebui să fie el față de preoțime, unde cunoștințele profane nu pot avea importanță hotărâtoare. În biserica noastră greco-orientală preoții cu cvalificație superioară sunt numai excepții.

Acum însă sunt ajutați materialicește numai aceste excepții, câtă vreme majoritatea covârșitoare a preoților noștri e așa zicând exclusă din cadrele legii și despoiată așa zicând de beneficiul competenței de cvincvenal, fapt, care ușor ar putea contribui la sguduirea încrederei preoțimei noastre față de înaltul guvern, ceea ce ar trebui evitat atât din punct de vedere al bisericii noastre, cât și al statului. Între astfel de împrejurări cu drept cuvânt am așteptat, ca înaltul ministeriu având în vedere argumentele produse de corpul nostru episcopesc în nenumărate suplice, să întregească competențele preoților de toate confesiunile la cel puțin 1600 cor. și când colo ce vedem? §-ul 13 al articolului de lege XIII din 1909 încă și pe acei preoți, cari de fapt dispun de cvalificație superioară îi exclude dela îndreptățirea de a beneficia de un salariu corâspunzător mai mare, dacă antecesorii lor nu au dispus de aceea cvalificație superioară. Înainte de 1908 au funcționat peste 1500 preoți români gr.-or. cu cvalificație inferioară, iar acum toți preoții nou numiți în aceste parohii nu pot să capete nici când în înțelesul acestui proiect de lege, competența de cvincvenal nici chiar în cazul când ei ar avea cvalificație superioară, și aceasta din simplul motiv, că antecesorii n'au avut congruă mai mare. Așa dară din punctul de vedere al preoțimei române gr.-or. la ce e bună cvalificația superioară? Căci, chiar și avându-o ei nu-și pot formula drepturi nici chiar la o întregire de 1600 cor., decum să mai poată reflectă la beneficiul competențelor de cvincvenal.

Prima lege despre congruă a stabilit pentru preoții cu cvalificație inferioară jumătatea întregirei congruei, fapt, în urma căruia majoritatea covârșitoare a preoțimei noastre a fost exclusă dela îndreptățirea de a beneficia de întreaga întregire a congruei. A doua lege însă merge și mai departe; e și mai strașnică decât cea dintâi, întrucât îi exclude dela îndreptățirea de a beneficia de un salariu mai mare chiar și pe preoții

cu o cvalificație superioară, dacă aceștia sunt nou-numiți iar antecesorii lor n'au avut un salariu mai mare, Astfel de aici înainte preoții bisericii române gr.-or. chiar și dispunând de cvalificația superioară numai foarte rar, în cazuri excepționale primesc o întregire de salariu până la 1600 cor.

Acum însă a treia lege, adecă acest proiect, exclude cu totul din cadrele legii nu numai pe preoții cu cvalificație inferioară, ci și pe aceia, cari au cvalificație superioară, dar n'au de prezent întregire de congrua de 1600 cor.

Și — oare iluștri magnații — pentru ce s'au luat față de noi aceste dispoziții atât de severe?

Opinia publică românească a și găsit răspuns la aceasta: de aceea, pentru că preoții năpuștiți, excepționând pe vre-o câțiva rabini evrei, toți, până la unul sunt de naționalitate românească? Așa se vede deci, că guvernele anterioare au considerat poporul român de o *masă neglijabilă*, a cărei interese pot fi desconsiderate și ignorate atunci când se fac legile. Aș dori din suflet, ca guvernul actual precum și guvernele viitoare să înceteze de a ne mai trata atât de mașter, deoarece continuându-se procedeul de până acum ușor s'ar putea naște în opinia publică românească convingerea, că *guvernele ungurești numai atunci se gândesc la Români, când e vorba de a-i încărcă cu dări sau de-a duce la luptă grea și de moarte aducătoare pe cei mai voinici fi ai lor*. E nespus de trist pentru noi acest lucru. Dar eu tot mai nădăjduesc într-o schimbare în mai spre bine a acestei stări de lucruri, și aceasta nădejde s'a întărit tot mai mult în sufletul meu acum când în fruntea guvernului actual a ajuns Excelența Sa contele Ștefan Tisza. Cu drept cuvânt ne putem aștepta ca înțelepciunea de bărbat de stat a d-sale să satisfacă favorabil și pe deplin pretențiunile juste ale Românilor, un popor așa de folositor patriei noastre. Și, lucrul acesta e cu atât mai posibil, fiindcă Românii nu pretind alt ceva, decât ca, pe teritoriul iuhitei noastre patrie comune, în calitate de cetățeni credincioși ai acestui stat să-și poată *cultiva în libertate limba, legea și neamul, cultura lor românească precum și interesele lor vitale. În această privință ei nu cer numai libertate în procedeu, ci și sprijinul statului și al guvernelor*. Ș-ul 5 — precum și cele următoare — ale acestui proiect de lege conține o restricție severă, în înțelesul căreia încă și acei preoți cu cvalificație superioară își pierd dreptul la competența de cvincvenale, cari pe baza Ș-ului 2, tot din acest proiect, puteau spera la aceasta. Căci ați stabilit o astfel de normă, în urma căreia congrua, plus cvincvenalele, nu poate fi mai mare, decât triplul venitului curat primit din partea respectivei comune bisericești. Dacă, de pildă, venitul curat,

pe care-l primește un preot cu cvalificație superioară e de 400 cor., atunci un astfel de preot nici odată nu poate ajunge să beneficieze de cvincvenale, deoarece congrua lui a ajuns deja la triplul venitului curat. Adecă ceea ce un paragraf în principiu îți dă, celălalt îți ia. Întreaga baza pe care se clădește acest proiect, întreaga lui concepție e, după părerea mea, un paradox. Înalțul minister de culte și instrucțiune publică voiește să ajute materialicește pe preoți creindu-le cvincvenale prin legi. Dar, întreb eu, iluștri magnați, ce e cvincvenalul? Remunerație pentru serviciile prestate în decursul unui anumit număr de ani.

Oare preoții cu cvalificație inferioară nu prestează ei servicii ani de-arândul? Nu sunt și aceștia vrednici ca legea să le asigure și lor competența corespunzătoare de cvincvenale? Nu sunt și aceștia vrednici ca după 5—10—15—20 de ani să să aibă o leafă mai mare, decât la începutul serviciului lor? Oare acești preoți cu cvalificație inferioară (nu simt și ei lipsurile scumpetei de azi, ca și cei cu cvalificație superioară, ba încă mai mult decât acești din urmă? Doar ei nu capătă ca întregire de congrua numai 800 cor. Cum să trăiască azi cu o leafă de 800 cor. un preot căsătorit, pe care mai ales l-a dăruit Dumnezeu și cu o familie numeroasă, câtă vreme ori cine știe, că, conform legilor mari recent aduse salariul unui învățător se urcă la 3200 cor. și pe lângă aceasta deosebit mai are și locuința, deși nici învățătorii n'au absolvat 8 clase medii. Biserica română gr.-or. dorește ridicarea nivelului de pregătire al preoților săi. Dar vă rog să fiți cu considerare la aceea, că păstoriale sufletelor nu e o funcție, un oficiu, ci e o *chemare*, o misiune de un caracter mai înalt, a cărei succes și îndeplinire nu depinde de absolvirea școlilor medii, ci de zelul apostolic, de acea puternică convingere religioasă, care-l pătrunde pe ori care preot adevărat. Așadară în îndeplinirea chemării de preot e mai puțin determinătoare pregătirea anterioară și astfel după părerea mea e cu totul nemotivată bifurcarea salariilor. Apostolii și primii lor învățători n'au terminat nici o școală medie și nici vre-o academie, dar pentru aceea preoții savanți, erudiți, cu diplome de doctorat ai epocii de azi predică totuși învățăturile acestor oameni modeste.

Pe lângă asta o parte însemnată a preoților români trăiește între raporturi topografice de tot specifice. Partea mai mare a credincioșilor acestor preoți trăiește prin munți, în cotune, mai ales în părțile ardelene. În astfel de localități nu prea se duc preoți cu cvalificație superioară și dacă din întâmplare s'ar și afla vr'un candidat de preot cu cvalificație superioară, acesta în lipsa unei

societăți potrivite stării sale și în urma izolării sale desăvârșite se rustifică total. În alte cazuri preotul rânduiește în astfel de localități, între munți nu-și află soție de seama sa, căci fetele de o cultură superioară nu se mărită cu dânsul, după ce au văzut culmele munților, unde vrea să le ducă.

Între astfel de împrejurări acest biet candidat de preot e silit să se căsătorească cu vre-o fată de țaran, cinstită, dar simplă, și care va fi urmarea? Deosebirea socială între dânsii e atât de mare, încât din acest raport familiar se vor produce cele mai multe neînțelegeri familiare și nu este exchis, ca asemenea viață familiară să se termine prin catastrofă, divorțându-se cei căsătoriți. Poate că și în sânul bisericii reformate din părțile ardelenne încă vor fi asemenea cazuri. Deci între asemenea împrejurări un preot cu o calificare inferioară, dar tare în credința sa religioasă va putea face servicii mai mari atât bisericii sale, cât și statului.

În temeiul celor expuse rog pe Excelența Sa d. ministru de culte și instrucțiune publică și în general Înaltul Guvern, ca să ridice întregirea dotațiilor preoțești pentru preoții tuturor confesiunilor recipiate fără privire la calificare cel puțin până la suma de 1600 cor. și afară de asta să dea tuturor preoților, atât celor cu calificare superioară, cât și celor cu calificare inferioară, un adaus potrivit de cvincvenale. Dar și până când situațiunea financiară a statului va permite ameliorarea dotațiilor tuturor preoților, față de proiectul sub discuție, rog să binevoiți a primi următoarea propunere (citește):

» Casa magnaților remite acest proiect de lege ministerului de culte și instrucțiune publică cu îndrumarea ca în cadrele unui nou proiect să stabilească cvincvenalele potrivite atât pentru preoții cu calificare superioară, cât și pentru cei cu calificare inferioară și anume exclusiv pe temeiul anilor de serviciu și fără considerare la întregirea de congruă beneficiată până aci ori la venitul net al preoților. Întru cât însă situațiunea financiară de acum a statului încă nu ar admite uniformizarea dotațiilor preoțești, până la îmbunătățirea acestei situații și în consecvența legilor de congruă de până aci pentru preoții cu calificare inferioară să se stabilească competența de cvincvenale cel puțin în suma de 700 cor. adecă în jumătatea sumei stabilite pentru preoții cu calificare superioară«.

Vă rog, iluștri magnați, binevoiți a primi această propunere a mea, căci în cazul contrar mă tem, că amărăciunea și nemulțămirea observată chiar și până acum în sânul preoției gr.-or. române se va potența și mai mult, ceea ce nu poate să fie indiferent nici din punctul de

vedere a Înaltului Guvern, căci nu mai puțin decât în 1500 de preoți gr.-or. români ar crește amărăciunea și eu cred că faptul acesta ar trebui să ne deie de gândit.

Nr. 3660/1913.

Concurs.

Se publică concurs pentru îndeplinirea definitivă a catedrei de matematică și fizică dela institutul pedagogic gr. or. român din Arad.

Beneficiul împreună cu aceasta catedră este următorul:

1. Salar fundamental de 2600 cor. în caz de aplicare definitivă, iar în caz de aplicare provizorie 2200 cor.
2. Cvincvenale (6) de câte 200 cor.
3. Bani de cortel, anual 800 cor., respective pe timpul aplicării provizorie numai 600 cor.
4. Participarea la fondul de penziune conform dispozițiilor statutare.

Dela recurenți se cere să aibă calificarea pentru profesorii dela preparandiile de stat, precum și calificarea conform §-lui 122, punct 10 din Statutul organic.

Recursele sunt a se adresa Consistorului gr. or. român din Arad, în 30 de zile dela prima publicare a concursului.

Recursele sunt a se ajusta cu următoarele documente:

- a) Autobiografia, pe scurt, a recurentului;
- b) Atestat de botez;
- c) Atestatele despre calificarea recurentului;
- d) Atestat de serviciu dela autoritatea imediat superioară pentru cazul, că recurentul ar fi funcționat deja și până aci ca profesor la vre-un institut de învățământ.
- e) Eventualele dovezi despre activitatea literară a recurentului.

Arad, din ședința consistorială dela 14/27 Iunie 1913.

**Consistorul român gr. or.
din Arad.**

Nr. 3217/1913.

Concurs.

Pentru deplinirea postului de director la școala civilă de fete gr. or. română din Arad se publică prin aceasta concurs cu termenul până în 13/26 Iulie a. c.

Dela recurenți se cere:

1. Să fie români de confesiunea greco-orientală.

2. Să aibă cvalificație profesorală pentru școlile civile ori pentru școlile medii.
3. Să fie căsătorii.
4. Ceice au servit ca profesori și în alte locuri, să producă atestat despre acel serviciu.
5. Să producă atestat de sănătate dela un medic oficial.

Beneficiul acestui post este următorul:

1. Salar fundamental anual 2600 cor.
2. Bani de cortel anual 800 cor.
3. Adaus direcțional anual 400 cor.
4. Cvincvenale de câte 200 cor. (cinci).

Directorul ales pe lângă prevederea tuturor agendelor direcționale va fi îndatorat să propună cel puțin în 12 ore pe săptămână studiile de specialitatea dânsului.

Arad, din ședința consistorului gr. or. român ca senat școlar ținută în 14/27 Iunie 1913.

Ioan I. Papp, m. p.
Episcop.

Circular

cătră P. T. membri ai sinodului protopopesc electoral al tractului Beiuș.

Bazat pe mandatul Venerabilului Consistor eparhial din Oradea-mare, de Nrul 1389/Pl. a. c., și în conglăsuire cu dispozițiunile Stat. organic precum și cu ale Regulamentului de procedură la alegerea de protopresbiter, public și convoc sinodul protopopesc electoral al tractului Beiuș, pe ziua de luni, la 1/14 iulie, a. c. dim. la 10 ore, în biserica ort. română din Beiuș, pentru alegerea de protopop în vacantul tract al Beiușului.

Când aduc aceasta la cunoștință publică, am onorul a invita pe toți P. T. membrii ai sinodului electoral, să ia parte la actul alegerii, care va fi precedat de sf. Liturghie și chemarea Duhului sfânt.

Oradea-mare, la 14/27 iunie, 1913.

Andrei Horvath m. p.
asesor-comisar consistorial.

Nr. 451.—1913. F. G.

Concurs.

Pentru conferirea de stipendii din »Fundatiunea Gozsdu« pe anul școlar 1913/14 la școlile medii, facultăți, universități și școlile de cadeți la armata comună și honvezi — se publică următorul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiu de cetățean ungar și aparține bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provăzut cu clauzula parohului competent, că și de prezent aparține bisericii greco-orientale române;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop studenții dela școlile medii să prezinte atestatul despre anul școlar 1912/13, iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate semestrelor ascultate până acum;

c) că averea proprie și a părinților nu e de ajuns să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, — spre care scop să producă atestat dela diregătorii politică competentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre aceasta avere și să fie scris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot, ori este înrudit cu concurentul, trebuie să fie scris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupațiunea și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petițiune specialitatea la care și locul unde voește a continua studiile și dacă folosește și alt stipendiu.

4. Celce voește să studieze în străinătate să arete necesitatea de a continua studiile în străinătate, ca să se poată exoperă concesiunea ministerială.

5. Petițiunea instruată cu documentele sus-amintite este a se adresă *Reprezentanței Fundatiunii lui Gozsdu (Nagyszeben, Fleischerg. 45)* până la 23 iulie (5 august) a. c.

6. Toți stipendiștii actuali se provoacă, ca până la 2/15 iulie a. c. să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1912/13, căci altcum se va sistă stipendiul, respective ajutorul avut.

7. Petițiunile defectuos instruate sau sosite după termin nu vor fi considerate.

8. Concurentul să indice în petițiune locul și posta ultimă, unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Sibiu, 5/18 iunie 1913.

Prezidiul reprezentanței.

Cum sunt preoții tratați.

»Poporul Român« organul partidului național merit să inspire masele poporului românesc, își deschide coloanele unui anumit S. care scrie în *potpourri sui generis* sub titlul »Din cercul Bo-roșineului«. După acest S. preoțimea noastră nu este vrednică nici de dotația ce o are, și aceasta o spune poporului chiar acum când este în

curgere lucrarea pentru zidirea caselor parohiale și alte ameliorări, prin cari ar fi să asigurăm independența materială a preotului.

Noi, ca organ oficial nu ne pierdem calmul nici în fața acestei sfidări fără seamăn, ci reducem chestia la lipsa de control dela organul național, ce a făcut posibilă apariția unei gândiri desordonate. Iată cum tratează S. preoțimea noastră:

»Țiganul din poveste 0 zisese odată: »Nu-mai mâncarea să fie multă și bună, — de lucru, nu-mi pasă, fie cât de puțin și ușor!...

»Azi-mâne pe calapodul lucrătorilor din fabrici tot omul lucrător va fi plătit după ora de muncă. Lucră omul 8—10 ore la zi, are plată care corespunde la 50, 70, 90 fileri, ori chiar și 1—2 cor. pentru fiecare oră de lucru.

Un profesor de teologie, spre pildă, care prelege 24 ore pe săptămână, este din plata lui anuală de 2400 cor. remunerat, de fiecare oră cu câte 2 cor. 50 fil. (luând că propune pe an în 40 săptămâni).

»Un ministru, care stă și dânsul pe zi câte 6 ore în serviciul portofoliului său ori în dietă ori în ministeriu și are un salariu de 24 mii cor. pe an, (52 săptămâni a 36 ore) este remunerat cu câte 12.82 cor. pentru fiecare oră de lucru. Dar să fie ministru peste fire domnos și leneș, nici atunci nu ia mai mult de vre-o 20 cor. pe fiecare oră de muncă.

Acum haid să socotim, că un preot din Broșineu, care din arânda sesiei, din bir, din stole și din alte venituri mărunte, plus congrua etc. are pe an un venit de 3600 cor. și peste: oare cu cât este plătit pentru fiecare oră de muncă? Tot a treia săptămână o vecernă — 2 ore de trudă; o utrenie — alte 2 ore de muncă; o sfântă liturgie: mai 3 ore de lucru și în fine după datina locală mai o vecernă, încă 2 ore în serviciu, total așadar 9 ore la 3 săptămâni adevă 3 ore de fiecare săptămână din an.

Să mai luăm în socotință serbătorile, înmormântările, botezările și alte slujbe mai mărunte, asemenea ca ore de muncă și să ridicăm orele de lucru dela cifra de 3 la cifra de 8 pe fiecare săptămână. Iese că peste întreg anul un preot dintre cei trei din Ineu are (52×8) ocupațiune oficioasă 416 ore, ce corespunde pe an la vreme de 17 zile și 8 ore.

Va se zică, dacă luăm că într'un an cu 365 zile sunt — a 8 ore pe zi — total 2920 ore de muncă, preotul din Ineu stă fără ocupație oficioasă vreme de 5204 ore de muncă, în fiecare an.

Și oare pentru fiecare oră cum e plătit? Are pentru fiecare oră de muncă oficioasă câte 8 cor. 65 fileri fileri remunerație.

*

Sfințiți Părinți! N'am făcut aceasta socoată cu intenția d'a agită împotriva venitelor preoțești. Pentru că în fine venitul total nu e mai mare de 3600 coroane, deși cade pentru puținele ore de muncă oficioasă. Și de oarece anul constă din 365 zile, acest venit anual de 3600 cor. nu tinde pe fiecare zi mai mult, decât cum câștigă un zidar ori un maestru mai isteț.

Am făcut această socoată cu alt scop, și adicăte: am vrut să demonstrez cu cifre absolut reale, că *Sfințiile Voastre a-ți aveți de sigur destulă vreme de a Vă ocupa mai mult cu sârmanul popor din Ineu, sfătuindu-l, învățându-l ocrotindu-l și apărându-l.*

Cum o făcea fericitul Constantin Gurban. Pentru fiecare poporean aveți interesare, aveți o vorbă blândă, aveți un sfat la vreme, aveți mustrarea părintească ce prindea, aveți dojană ce ustură. Păstoriți sufletele în înțelesul strict al cuvântului.

D'aceia vă rog, nu-mi luați în nume de rău acest apel direct la adresa sfinților Voastre. Nu este pornit din intenție de a vă înfruntă. Dragostea de neam și durerea d'a vedeți acest popor atât de părăsit mi-a dat condeiu în mână ca și pe aceasta cale să vă rog: Faceți-vă preoți adevărați, plecați din casă la casă, dela om la om, păstoriți sufletul românesc al fiecăruia, îndemnându-i spre bine și ferindu-i de rău!

Și o să vedeți, că în scurt timp o să vă puteți fali cu succese înălțătoare de suflet.

Și atunci n'o să mai aveți lipsă a vă ploconi înaintea unuia ori altuia pentru sistarea de proces. Poporul recunoscător ar sfâșia în bucăți pe acela ce ar ridică un cuvânt slab împotriva păstorilor săi într'adevăr credincioși.

Așa să fie!

S^a.

CRONICA.

Un gest frumos. Joi s'au încheiat examenele la preparandia noastră din Arad, cu un gest al elevilor vrednici de înaltașii lor.

Precum se știe primii absolvenți ai preparandiei din Arad ofer înainte de aceasta cu 100 de ani cu prinos de recunoștință față de școala ce i-a crescut: a treia parte a viitoarei lor lefe din anul prim al serviciului lor, pentru înființarea unui convict, iar a doua generație dă în scris: »a treia parte a simbriei noastre de pe anul cel dintâi, precum din bani, așa și din deputat în natură sau în bani precum se va pofti, a ne arată cu toată inima am voit«, »Un duios pendent al dinarului văduvei,« zise directorul seminariului R. Ciorogariu, în discursul său festiv dela serbarea centenară, la care zice mai departe

»Aș căuta un pendent și în zilele noastre săturate de boieri crescuți cu stipendii«. S'a aflat pendentul la micii noștri elevi.

Absolvenții preparandiei noastre de astăzi, 12 la număr, micii absolvenți ai centenarului al doilea, sub impresiile mari ale serbărilor centenare inaugurează noua epocă vrednici de înaltașii lor seculari, oferind în scris pe 2 ani de zile 10% din salariul învățătoresc ce-l vor avea, pentru înființarea unui fond numit »Fondul centenar« la acest act de inimă s'a alăturat și profesorul Dr. Avram Sădean cu ofertul de 10% pe doi ani din salariul său profesoral.

Dumnezeu să binecuvânte pașul cu care părăsesc acești buni elevi, mama lor crescătoare, institutul nostru preparandial.

Pictură Bisericească. Andreiu Micu, fost elev, și colaborator al pictorului profesor Smigelschi, în decurs de cinci ani studiind prin Roma, își oferă comunelor bisericești, cunoștințele sale practice în arta bizantină. Cu locuința Pfarr gasse Nr. 3 în Sibiu.

Concurse.

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei de cl. II-a din **Apateu**, — conform rezoluțiunii Ven. Consistor de sub Nr. 2705/913, — se escrie concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în organul oficios »Biserica și Școala«.

Emolumentele sunt: 1. uzufructul unei sesiuni de pământ arător, cu dreptul de pășunat; 2. dela fiecare număr de casă câte $\frac{1}{2}$ măsură de cucuruz sfărâmat; 3. stolele legale; 4. eventuala întregire a venitelor din vistieria statului și 5. casă parohială cu intravilanul și apartamentele necesare.

Dările publice le va solvi cel ales și tot el se va îngriji și de curățirea și ținerea în stare bună a casei parohiale; — eventualele reparaturi mai mari însă rămân în sarcina parohiei.

Alesul va fi îndatorat a catehiza la școlile profesionale și cele de stat, — fără a pretinde vre-o remunerațiune specială dela parohie.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursurile ajustate conform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului par. din Apateu, să le subștearnă P. On. oficiu protopopesc gr. or. rom. din Borosjenő (Ienopolea com. Arad) având a se prezenta, până la termenul regulamentar, în careva duminică sau sărbătoare, în s. biserică din Apateu, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Din ședința comitetului parohial din Apateu, ținută la 4 maiu st. n. 1913.

Gavril Șandor
preș. com. par.

Emilian Cătană
not. com. par.

În conțelegere cu: Ioan Georgia ppresbiter.

—□—

2—3

Pentru întregirea postului de preot de clasa II din **Târgoviște**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** în »Biserica și Școala«.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie de 30 jugăre;

2. Un intravilan de $\frac{3}{4}$ jugăr și casă parohială cu 2 chilii și bucătărie;

3. Un pătrar de jugăr estravilan;

4. Birul și stolele legale;

5. Eventuala întregire dela stat a dotației preoțești.

Dările după sesie le poartă alesul.

Reflectanții, cari trebuie să aibă cvalificație de clasa a II-a, petițiile instruate în regulă, au să le subștearnă comitetului parohial în termenul concursului, pe calea oficiului protopopesc din Belinț (Belence, Temes-megye) și într'o duminică sau într'o sărbătoare, să se prezenteze în capela din Târgoviște, spre a-și arăta desteritatea în cântare și în tipic, eventual și în oratorie.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: Gherasim Sêrb protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea unui post de învățător dela școala poporală din **Seceani** (ppresbiteratul Timișorii) se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan »Biserica și Școala«.

Emolumentele anuale sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor.;

2. cvinvenalele prescrise de lege;

3. pentru conferințe când va participa 24 cor.;

4. pentru scripturistică 10 cor.;

5. cortel corespunzător în natură și uzufructul grădinei;

6. dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.; iar dacă mortul va fi dus în biserică 2 cor.;

Dările publice după beneficiu și grădină cad în sarcina alesului. De încălzirea și curățirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească. Curățirea locuinței învățătoresți cade în sarcina alesului.

Alesul e obligat să presteie serviciile cantonale în și afară de biserică, să conducă strana dreaptă, să instrueze elevii în cântările bisericești și să-i conducă regulat în dumineci și sărbători la s. biserică fără alta remunerație. Pentru conducerea corului se asigură remunerație specială, dacă e capabil și de fapt îl va și conduce.

Recursurile ajustate conform dispozițiilor Regulamentului din vigoare sunt a se înainta la Prea On. oficiu ppresbiteral gr. ort. român în Timișoara (Temesvár-Gyárvaros). Reflectanții vor avea să se prezinte în vre-o duminică ori sărbătoare în s. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Seceani la 26 maiu (8 iunie) 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Ioan Oprea adm. ppresb.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de paroh la parohia din **Otlaca-Pusta-Meghieș** (Ottlakai Megyes puszta) p. u. Megyesegyháza, comitatul Arad, dieceza Aradului, protopresbiteratul Chișineului, — înființată în urma decretării acestei puste din filie în parohie matră prin concluzul Veneratului Consistor ort. or. român din Arad sub nr. 912/1913, și a donațiunei făcute de cătră Ștefan Rusu proprietar din comuna Otlaca, prin aceasta se escrie concurs cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial »Biserica și Școala«.

Venitele acestei parohii sunt:

1. 25 jughere pământ arător estravilan de clasa primă, de după care preotul ales și instituit va avea să solvească toate dările anuale.

2. Locuință bună cu chilii padimentate, bucătărie, cămară, grajd și colnă precum și grădină spațioasă pentru legume. De curățirea și văruirea pe din lăuntru și afară a casei parohiale va avea să se îngrijască alesul preot, iar reparaturile le va împlini parohia.

3. Bir preoțesc dela fiecare familie 4 (patru) cor. pe an, despre încassarea căruia se va îngriji eșitropia parohială. Se obsearvă, că parohia pune în perspectivă preotului competența de bir deocamdată numai dela 80—90 familii, care număr însă cu timpul se poate urcă.

4. Stolele legali conform normei stolare votate de Veneratul Sinod eparhial de sub Nr. 210/1877.

5. Eventuala întregire dela stat, pe carea însă nici parohia și nici superioritatea bisericească nu o poate asigura.

Alesul preot și până la înființarea școalei (fie aceea confesională, de stat ori comună) în fiecare duminică și sărbătoare are să propună pruncilor și fetelor dela 6 până la 15 ani prescisele rugăciuni și cântări mai ușoare bisericești, iar după ce se va înființa școala, are a catehiza în orele prescise fără altă remunerație, conform dispozițiilor mai înalte.

Parohia este de clasa a doua. Recursele ajustate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial din Pusta-Meghieș sunt a se subșterne în termenul legal P. On. Domn Dr. Dimitrie Barbu protopop ort. rom. în Chișineu (Kisjenő).

Reflectanții, pe lângă observarea dispozițiilor din § 33 a Regulamentului pentru parohii au a se prezenta în aceea comună bisericească pentru a se arată parohienilor servind, cântând și cuvântând în sf. biserică de acolo. Călătoria până la Pusta-Meghieș mai ușor se poate face cu vreunul dintre preoții săptămânali din Otlaca, carele va fi la rând, fiind preoții din Otlaca de prezinte administratorii parohiei acesteia.

Pusta-Meghieș la 14/27 decembrie 1912.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu *Dr. Dimitrie Barbu* protopresbiterul tractului Chișineu.

—□—

3 3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din **Vaskóh** (Vașcău) se publică concurs cu termen de alegere pe ziua de **20 iulie** (2 august) pe lângă dotațiunea următoare:

1. În bani gata 600 coroane.

2. 4 jugh re pământ estravilan al cărui venit dinpreună cu stolele uzuete este evaluat la 87 cor.

3. Întregirea dela stat, locuință și grădină.

Cel ales este îndatorat a conduce strana fără altă remunerație.

Aceia cari vor dovedi, că sunt capabili a conduce și instrua cor vocal vor fi preferiți și pentru cazul când cel ales va da probe de zel și desteritate în instruarea și conducerea de cor comuna bis. îi asigură un onorar anual de 200 cor.

Concurenții pe lângă stricta observare a dispozițiilor statutare și regulamentare își vor înainta recursurile la P. O. oficiu protopopesc din Vaskóh (Vașcău) având la prezentare a conduce strana sub durată atât a utreniei cât și a liturghiei.

Școala e zidire nouă pompoasă ajustată cu supraedificatele trebuincioase.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu* protopresbiter.

—□—

3—3

În conformitate cu rezoluțiunea Vener. Consistor diecezan Nr. 2005/1913 dd. 2/15 maiu a. c. se publică concurs pentru îndeplinirea postului de capelan temporal cu drept de succesiune sistemizat pe lângă veterarul paroh deficient Liuba Nestoroviciu din **Sărcia română** (Szárcsatelek) protopresbiteratul B. Comloșului, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu această parohie sunt:

1. Una sesiune parohială de 30 jughere pământ arător de clasa primă și 3 jughere pășune.

2. Stola legală și birul legal.

3. Alegândul capelan va beneficia din toate aceste venituri parohiale jumătate, având a suportă toate dările publice după venitul beneficiat de dânsul și e îndatorat a catehiza fără drept de remunerație la școalele confesionale române din loc.

Parohia fiind de clasa I (primă) dela recurenți să recere ecalificațiunea determinată prin concluzul Vener. Sinod eparhial de sub Nr. 84 II a din 1910, adică opt clase gimnaziale, examen de maturitate și ecalificațiune de clasa primă.

Recursele adresate comitetului parohial din Sărcia română sunt a se trimite în termen legal Prea Onor. Domn protopresbiter Mihai Păcățian în Nagykomlós (B. Comloș) com. Torontal.

Concurenții, după prealabila încunoștințare a protopresbiterului concernent, au a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Sărcia română spre a-și arată desteritatea în oratorie, în cele rituale și în cântarea bisericească.

Szárcsatelek (Sărcia-română) din ședința comitetului parohial ținută în 24 martie (6 aprilie) 1913.

Lazar Rotar
preș. com. par.

Ioan Rotar
not. com. par.

În conșelegere cu: *Mihai Păcățian* protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei de **cl. I.** din **Moroda**, conform decisului Ven. Consistor de sub Nr. 2554/913, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în org. oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Uzufructul unei grădini și a sesiunei parohiale; 2. Uzufructul a unui jugh. și 800□ de pământ estravilan, dat preotului din averea Br. Sina, ca recompensare pentru bir; 3. Stolele legale și îndatinate pe baza concursului scris în Numerii 42—44/907 a org. of. „Biserica și Școala“ și 4. Întregirea venitelor dela stat.

Casă parohială nu este, iar dările publice după beneficiul preoțesc, le va solvi cel ales.

Reflectanții sunt poștiți, ca recoursele ajustate conform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului par. din Moroda, să le subștearnă P. On. Oficiu protopopesc gr.-or. român Borosjenő (Ienopólea) com. Arad, având până la termenul regulamentar a se prezenta în sf. biserică din Moroda, spre a-și arată desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Din ședința comitetului par. din Moroda, ținută la 28 aprilie (11 maiu) 1913.

Dimitrie Nica,
președinte.

Zaharie Moga,
notar.

În conșelegere cu: *Ioan Georgia*, ppresbiter.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

În temeiul ordinului Ven. Consistor diecezan român ort. din Arad Nr. 2178/913 se publică licitațiune minuendă verbală, pentru darea în întreprindere a renovării S. Biserici din Micălaca, ce se va ține în școala noastră confes. din loc la **23 iunie** (6 iulie) 913 d. a. la 2 ore.

1. Prețul la renovarea S. Biserici face 5221 cor. 62 fileri.

2. Reflectanții au să depună înainte de licitațiune vadiu de 5% din prețul stabilit, în bani gata ori în hârtii de valoare acceptabile la mâna episcopiei parohiale, pe care licitantul declarat de întreprinzător are să-l întreprindă la 10% din prețul de întreprindere.

3. Preliminarul și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Micălaca în orele oficioase.

4. Pentru participare la licitațiune sau vederea celor de sub punct 3. reflectanții nu pot să-și formeze nici un drept de diurne sau spese de călătorie.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere lucrările aceluși reflectant, în care va avea mai multă încredere, — fără privire la rezultatul licitațiunii.

Dat din ședința comitetului parohial din Micălaca ținută la 9/22 iunie 1913.

Savu Mihuta
not. com. par.

Iustin Dascăl
paroh.

Savu Iluți
preș. com. par.

—□—

1—1

Anunț.

Zidindu-se în Timișoara-Fabric biserică nouă românească, cea veche așa cum se află este de vânzare.

Uși, ferestri, țigle, coperișul (lemnăria coperișului) țiglele de pe turn ș. a.

Toate în stare bună sunt de vânzare.

Informații mai de aproape dă

Iosif Ecker, jun.

antreprietor de zidiri, Timișoara, Hatyu ut. 23.

BALLA FRIGYES és T-SA

PICTOR ACADEMIC. ◆

INTREPRINDERE PENTRU PICTAREA ȘI ARANJAREA BISERICILOR

Întreprinde pentru pictarea de icoane sfinte, biserici; pregătește iconostasuri, iar cele vechi le reparaază, și primește totfelul de lucrări aparținătoare branșei acesteia, cu prețuri ieftine, în execuția cea mai frumoasă și artistică. 2

ARAD, STR. DEÁK-FERENC Nr. 40 a. ◆ PALATUL BIS. GR.-CAT. ROM.

TELEFON Nr. 188.

TELEFON Nr. 188.

RUBINSTEIN MÓR

SPEDITOR

TRANSPORTAJ CU AUTOMOBILE

Întreprinde tot felul de transportări, împachetări și vămuri. **Strămută** pe lângă responsabilitate, cu căruțele pt. transportul mobilelor de 6, 7, 8 și 9 metri, cari sunt scutite de viermi (stelnițe), și tapetate după sistemul francez, — în ori care parte a țării. Depozitul de ape minerale al domeniului contelui Schönborn Bucheim Frigyes. Magazin stabil și umplere proaspătă a apelor minerale Szolyvai, Pannonia, Polenai și Luhi Erzsébet. Tot aici se capătă renumita apă „Málnási Borviz” în sticle de 1 litru, care o transportă și la locuință, prin schimbul sticlei, sticla à 20 fil. Revanzătorii capă ă rabat. Diferite mobile folosite, dar în stare bună, rămase îndărăt dela transportări și strămutări, se vând pe lângă prețuri excepționale ieftine. Casse de fier nouă sau folosite se află de vânzare pe lângă prețuri moderate. 12

ARAD, STRADA WEITZER JÁNOS. ◆ PALATUL MINORIȚILOR.

A apărut

◆ CAZANIA ◆

cu litere latine în ediția nouă și costă exemplarul legat în pele roșie **Cor. 14.**

De vânzare la :

◆ **LIBRĂRIA DIECEZANĂ, ARAD.** ◆